ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պուլկարիոյ համար
Տարեկան 10 Ֆր.
Վեցամսեայ 5 »
Օտարաշխարհի համար Տարեկան 12 »
Վեցամսեայ 6 »
Ամերիկայի համար
Տարեկան 2.50 տոլ.
Վեցամսեայ 1.25 »
ԾԱՆՈՒՑՄԱՆ ՎՃԱՐԸ
Ծանուցման տողը առաջին երեսին համար 40 սանթիմ է. իսկ վերջին երեսի համար 20 սանթիմ է. Երեքէն աւելի անգամներու համար 20 0/0 զեղչ կըլլայ։

ՇԱՐԺՈՒՄ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ՝ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ
Отговорникъ: Д-ръ Т. Хр. Стояновъ

)(ԳԻՆ 10 ՍԱՆԹԻՄ)(

Նամակ եւ դրամ ղրկել Խմբագրութեան հասցէին

Редакция на вѣстникъ «Шаржумъ» Варна,

Redaction du journal «Charjoum» Varna (Bulgarie)

Դրութիւնք ետ չեն տրուիր

)(ԳԻՆ 10 ՍԱՆԹԻՄ)(

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Ըլիվէնի բաժանորդներուն.— Կը խնդրենք որ հաճին անմիջապէս յանձնել Պարոն Խաչիկ Թօհաթճեանի իրենց բաժնեգինները։

— Սօֆիայի բաժանորդներուն.— Կը խնդրենք որ բաժնեգինները ուղղակի խմբագրութեանս ղրկել. իսկ անցեալ տարուան մեր գործակալէն կը խնդրենք որ իր մօտ հաւաքուած բաժնեգինները շուտպէ մեզի հասցնել։

— Շումլայի մեր բաժանորդներէն.— Կը խնդրենք որ բաժնեգինները անմիջապէս հաճին յանձնել Պ. Յ. Պօյաճեանի։

— Ռուսչուք, Մ. Թ.— Ձեր ուղարկած 35 ֆր.ք. 75 սանթիմը ստացուած է։ Պ... եանէն ստացէք։ Հօս տեղեկութիւն չունին։

— Վահրամ Գ.— Բարեհաճեցէք ձեր պարտքը վճարել. դուք ճիշդ չէք խօսած մեր գործակալին։

— Պուղարէսա Պ. Անտօն Վ. Նիկ.— Հաճեցէք պարտքերնիդ ղրկել։

Պ. Ճ. Հաճեցէք նոյնպէս ձեր պարտքը վճարել և միանգամայն գանձուած դրամները ղրկել. ինչ որ սպասեցինք այն ալ բաւական է։

— Վաթերդոուն Մաս. Ս. Փ.— Ձեր ղրկած երկու տոլարը ստացանք։

— Բարիզ Գ. Մ.— Հաճեցէք ուղարկել ձեր հասցէն, թերթերը ղրկելու համար։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆԵՐԿՍԵՌ ԿՐԹԱՐԱՆ, ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՅ

Բ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Կը վերաբացուի Սեպտեմբեր 1ին։ Ընդունելութեան պայմաններու եւ ուրիշ տեղեկութեան համար դիմել՝ նամակով կամ անձամբ՝ առ

Հիմնադիր-Տնօրէն
Հայկական Կրթարանի
ԿՐՕՆ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ

Վառնա, 18 Օգոստոս

2—3

—)(—

ՌՈՒՍՉՈՒԿԸ

Անցեալ օրերը Ռուսչուկի եկեղեցին կատարեալ պաշարման մէջ է եղել, ինչպէս ցոյց են տալիս մեզ հասած թղթակցութիւնները։

Մի քանի թրքացած հայեր, իրանց սուր կրքերին յագուրդ տալու համար՝ խաբել են ոստիկանութիւնը, եկեղեցին պաշարել տուել, որպէսզի ձերբակալել տան Օրմանեանը չը յիշվի աղաղակողներին։

Բարեբախտաբար խաբված ոստիկանութիւնը, հասկանալով գործի էութիւնը, ձերբակալվածներին ազատ է արձակել։

Ուրիշ կերպ էլ չէր կարող լինել, որովհետեւ բուլգար ոստիկանութիւնը օրէնքի է հնազանդում և նոյնչափ ատում է թրքական բարքերը, որչափ և ամէն մի ազնիւ հայ։

* * *

Ճշմարիտ, այդպիսի բարոյական անկում, այդպիսի ցածութիւն անկարելի էր սպասել Ռուսչուկցի մի քանի չորպաճի ազաներից և իրենց աջակից տէր բաբայից։

Այո, մեզ շատ վաղուց յայտնի էր որ դրանցից մի քանիսը ձեռք ձեռքի տուած այդ սեւ փարաջաւորին՝ տասնեակ տարիներով կեղեքել են Ռուսչուկի հայութիւնը և խեղդել իրանց ճանկերի մէջ, բայց և այնպէս չէինք սպասում որ կատարեալ թուրք կը դառնան։

Այս չարաբաստիկ խմբակի շնորհիւ մինչեւ օրս էլ Ռուսչուկի հայութեան կեանքը մնացել է նոյն սոխական ճահիճը, որը եթէ մի քիչ խառնես, սարսափելի գարշահոտութիւն դուրս կը տայ... Բայց ամէն բան վերջ ունի. ամէն մի Ռուսչուկցի հայ չէր կարող դիմանալ այդ ճահճի մահացնող գարշահոտութեան և կը ձգտէր փոքր ինչ թարմ ու մաքուր մթնոլորտ ստեղծելու։

* * *

Այդ կենտրոնաշ ձգտումը որոշ կերպով երեւաց անցեալ օրվայ խառնակութիւնների միջոցին։ Ռուսչուկի հայ երիտասարդութեան մի մասը բարոյական ապտակը հասցրեց այն ազաներին, որոնց միակ զէնքը մատնութիւնը և ստորնութիւնը է երբ հակառակորդները կարեւորութիւն չեն տալիս դրանց և արհամարհում են։

Նրանց հասկացրեց որ չորպաճիների դարը Ռուսչուկում անցել է և այն փտած հասարակական կեանքը, որի սիւները կազմում են թրքական ուղեղով փտած չորպաճիները՝ Քրիստոսի սուտ աշակերտով միասին, խորտակվում է և շուտով կը խորտակվէ բոլորովին։

Մինչ այդպէս է. այնտեղ, ուր մարդիկ իրանց կեանքը հիմնել են սարկական հնազանդութեան վրայ և ճնշում են հասարակական ամէն մի մաքուր ու գաղափարական երեւոյթ, օրինաւոր և ազատական անհնազանդութիւնը միայն կարող է տապալել այդ վնասակար դրութիւնը։

Եւ մինչ պէտք է տապալել։

Բուլգարիան ազատ երկիր է ազատ օրէնքներով։ Այդ օրէնքները թոյլ են տալիս օրինաւոր կռիւ մղելու և պէտք է մղել։

ՎԱՐԴՕ

ԵԳԻՊՏԱՑԻՒՆ ԳԵՐԵԶՄԱՆԸ

Ներկայ տարուան այս վերջին կիսամեակը նշանաւոր կը դառնայ՝ Եգիպտահայերու լճացած կեանքին մէջ յայտնուած՝ կենդանութեան քանի մը մխիթարական երեւոյթներով։ Եւ այս անգամ հեղ հաղորդելիք լուրս եթէ ոչ միթինկներու ու «չքեղաւոր» յաղթութեան չափ խոշոր՝ բայց գոյցէ աւելի ուրախալի է. մանաւանդ հիմա, երբ շնորհիւ կարգ մը զարտուղերջիկ քննադատներու, «երեկուան պաշտածը այրելը» հետեւողութեան սկզբունք կը հաշւուի, և տակաւ անարգական մոռացումի կը մատնուի յիշատակը՝ հայութեան այն նախանձախնդիր զաւակներուն, որոնք դեռ նոր այդ երկրին մէջ ինկան։

Թերեւս շատերը մոռցած են որ Աղեքսանդրիայի հայոց գերեզմանոցին մէջ կը հանգչի Եգիպտացին, որու հողակոյտը՝ իր մտերիմներուն միայն ծանօթ՝ երկու տարիէ ի վեր անշուք կը մնար։ Այդ օրէն ի վեր շատ մեռելոցներ եկան անցան, երբ մինչդեռ լոկ իրենց շիրիմներուն արժէքովը գնահատելի մեռելներուն վրայ մեր կրօնականները վճարուած աղօթքներ կը յեղյեղէին, անդին, մեր յեղափոխական պատմութեան դէմքերէն մէկը պարունակող այս հողմարին կայցելէին քանի մը աղքատիկ երիտասարդներ միայն։ Սակայն այս տարի խումբ մը երիտասարդներ յաջողեցան վերջապէս հանգանակութեամբ շիրիմ մը կանգնել, և այս Վարդավառի մեռելոցին՝ հանդիսաւոր հոգեհանգիստ մըն ալ կատարել տալ։ Պաշտօնը կատարելու հրաւիրուած էր մասնաւորապէս Զէյթունցի հռչակաւոր Բարթուղիմէոս վարդապետը, որ հանգստեան աղօթքները «ի խորոց սրտի» կարդալէ ետքը, իր լեռնականի պարզ և ազդու ոճով յորդորեց ներկաները՝ հետեւիլ հանգուցեալի օրինակին, և օրինակին դեռ այն հազարաւոր քաջերուն, որոնց ոսկորները հայրենի դաշտերուն ու ձորերուն մէջ ցիրուցան՝ կը մնան անթաղ։ Յետոյ միեւնոյն իմաստով խօսեցան նաեւ երկու երիտասարդներ։

Շիրիմը, շինուած է մէկ մէտրէ աւելի բարձր, պարզ ու հաստատուն, և շրջափակուած երկաթէ վանդակապատով. ամբողջ ծախքը 10 ոսկիէն աւելի եղած է։ Տապանագիրն ալ յեղափոխականի մը վայել պարզութիւնը ունի։

«Եգիպտացի»
Արտաշէս Մինասեան
Տրապիզոնցի
1879—1897
Անձնուէր յեղափոխականի յիշատակին
Իր ընկերներէն

ԿԱՐԻՃ

Աղեքսանդրիա, 8 Օգոստ.

—)(—

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՒ ՔՆՆԵ՞Լ ԿԱՄ ՉԸ ՔՆՆԵԼ

(Շար. նախորդ թիւին եւ վերջ)

Մենք այդ կոչումին պատճառ եղող պատուելիներուն երբեւիցէ իբրեւ փորձ՝ թուք ու մուր նետելէ ետքը, խօսքերնիս կուղղենք Գ. Գիոնի նման իրենց կոչման գիտակցութիւնը ունեցող կրթական դասու մը անձնուէր մշակներուն, որոնք առաջին վայրկեանէն կզգան իրենց առջեւ պարզուած պաշտօնին սրբութիւնն ու դժուարութիւնը, լաւ հասկցած ըլլալով թէ՝ ուսուցման գործը սերտ և սեռն կապակցութիւն ունի ազգի մը ապագան կազմելու կարեւոր խնդրոյն հետ. ուստի ամէն ինչ իր ձեռքերնին խիղճերնին վրայ դրած կը ջանան այդ կենսական կարիքն լիովին լրացնելու։ Անոնք քաջ կը սերտեն իրենց վստահուած մատաղ սերունդին հոգեկան աշխարհը, մտային կարողութիւնը, ընդունակութեան աստիճանը, սովորութիւնը և այլն, ըստ այնմ աստիճանաբար կը մշակեն մանկան խոպան միտքն ու գեղահաս սիրտը արդիւնաբեր սերմեր ցանելով անոնց մէջ. սերմեր՝ որոնք ապահովաբար հաստատուն արմատներ պիտի արձակեն «Մտքին գիտակից ըմբռնմանը սահմանին մէջ» և ո՛չ թէ յիշողութեան անյատակ անդունդին մէջ պիտի թաղուին՝ օր մը երեւան գալու երազով։ Կարծեմ, ըստ ամ կերպով յարդարուած ու յղկուած աշակերտ մը ըլլա՛, վախ պիտի չզգայ քննութեան ելնելու, այլ ընդհակառակը պիտի բաղձայ՝ գիտակցօրէն համբարած մտային պաշարն ու պախրէն ցուցադրել հանդիսատես հասարակութեան մը առջեւ՝ յաղթանակ տանելով իրեն հետ մրցող ընկերներուն վրայ, որ ո՛չ նուազ զօրաւոր ազդակ մը պիտի ըլլայ նաեւ իր օրըստօրէական զարգացման. մինչդեռ յառաջացման միեւնոյն մղումը ու համը չպիտի ընձեռէին միակ ուսուցչին առջեւ գտած ամենօրեայ յաջողութիւնները։ Իսկ բուն այս վիճակին մէջ, մենք վերջին անգամ մըն ալ կը շեշտենք թէ վերի պայմաններով օժտուած աշակերտներու համար «անհրաժեշտ» է հրապարակային քննութիւնը, որ այլեւս տանջանք մը ըլլալէ աւելի պիտի ըլլայ դրապէս դէպի առաջ յոյլերիչ, հրահանգիչ և օգտակար «զբօսանք» մը Գ. Գիոնի բառով։ Ուրեմն աւելորդ է նաեւ Գ. Գիոնի մէջ բերած Կիկերոնի, Միրապօյի և Տարունի նման երկնահանճար էակներու դասախօսութեան կամ ճառախօսութեան առեն կրած յուզումներու օրինակը. զի աշխարհ արդարութ գիտէ թէ, մենք գիտութիւն չունինք մեր տղաքները անոնց պէս գերահրաշ հանճարեղներ, հռետորներ հանդիսացնելու, այլ կը փափաքինք՝ «միմիայն կեանքի բազմակողմանի կռուոյն տոկացող անհատներ», կամ այլապէս խօսելով՝ «յեղյեղուկ ու փերացական մարմնոյ տեղ՝ դրական ու գործնական մարդեր հասցնել»։

Խօսքերնիս չըկնքած պէտք է յաւելունք թէ, մենք Գ. Գիոնի յօդուածներուն վերջին «յիշողութեան, զգայողութեան, գաղափարի» գիտական ընդարձակ բացատրութիւններուն դէմ հակախօսելիք ոչինչ ունինք, քանի որ կանխաւ մօտաւորապէս սահմանեցինք թէ, «աշակերտ մը՝ իր դասերուն մէջ ունեցած մաքի գիտակից ըմբռնումով ու իրացումովը հրապարակ հանած առեններ, ալ յիշողութեան» ապաւինելու շատ քիչ անգամ պիտի պարտաւորի, և այդչափը ալ բնա՛ւ իր ուղեղը յոգնեցնելու չծառայեր. հետեւաբար հիմակուհիմա մեր դպրոցներն ալ գիտական այդ մեկնաբանութիւններէն շատ անշահ կերպով (գուցէ երբէք) օգտուելու բնաւորութիւնը ունին տակաւին։ Իմ պարզ ու կարճ կարծիքով, առ այժմ գիտական բարձր փաստաբանութեամբ հրապարակային քննութիւնները վերցնելու փոյրապար և վաղահաս աշխատութեան տեղ՝ նախ ողի ի բուին ջանանք մեր դպրոցները կարելի եղածին չափ կանոնաւորելու, մեր պէտքին պատշաճ ծրագիրներ կազմել ու ընդհանրացնելու և միով բանիւ ուսուցման եղանակը աւելի եւս դիւրացնելու՝ Մնացածը իր կարգին և ժամանակին կը լուծուի։

Ս. ԴՈՌԱՅՐ

Թեքրշան, 4 Օգոստ.

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՆՈՐ-ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

Ա. Տարի

Այս պատկերազարդ Բերական-Ընթերցարանը, որ տարասանմանի համար յարմարագոյն դասագիրքն է իր տեսակին մէջ, կը ծախուի կազմովին քով ի Վառնա։ Ուրիշ քաղաքներէ դիմել սա հասցէով

J G. Bondjoukian

Varna

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կ. Պոլիս, 19 Օգոստոս

Այսօր Պոլիս եւ ամբողջ Տաճկաստան խրախճանքի մէջ է. Սուլթանի գահակալութեան տարեդարձը կը տօնեն. բայց հայերը չեն որ ուրախ են. ինչպէս նաեւ բոլոր անոնք որ կը տառապին տիրող ռէժիմին խստութենէն։ Օրեր առաջ խիստ հսկողութիւններ եւ ձերբակալումներ եղան. բանտը նետուեցան հայերէն անոնք որոնք միմիայն էին եւ կըսեն թէ այսօր կամ վաղը պիտի արձակուին։

Պատրիարքարանը շատ աշխատեցաւ որ ձերբակալութիւններուն չափ մը դնէ, սակայն ձայնը լսելի չեղաւ. մեր Պատրիարքն ալ իբրաւ խլակ մը եղած է, զինքը անճարակ մարդ կընեն եւ անոր կողմանէ գացած ամէն գիր կամ մայր վերապահութեամբ կընդունուին։

Օրուան նշանաւոր հանգամանքը որքան ալ շեշտուած ըլլայ մեծամեծ պատրաստութիւններով եւ օտար հիւրերու ներկայութեամբը—Եգիպտոսի մայր—Իշխանուհին ու Սեւ լեռան գահաժառանգը եւ կինը—դարձեալ մենք հայերս այն մեծ ցաւին մէջն ենք թէ՝ մեր դժբաղդութեան պատճառ եղողն է որ պիտի փառաբանուի եւ հազարաւոր կեղծաւոր ու անկեղծ շրթունքներ իրեն երկար կեանք պիտի բարեմաղթեն։ Ո՞ւր էր թէ մինչեւ գոյ տարի այս միջոց խնայուէր մեզ եւ միեւնոյն ցաւին կրկնութիւնը չունենայինք։

* * *

Երեք օր առաջ հողը դրինք Ալեաթճեան Սրբազանը։

Նմանը քիչ անգամ տեսնուած փառաւոր թաղում մը եղաւ։ Ներկայ Պատրիարքի յուղարկաւորութենէն ի վեր առաջին անգամն է որ այնքան խուռն բազմութիւն մը եւ բոլոր կրօնականներու ու ազգ. պաշտօնական մարմիններու ներկայութիւնը կը նշմարուի դագաղի մը շուրջը։

Միայն Աշըգեան բացակայ էր. եւ ասի ամբողջ Ալեաթճեանը ճանչցողները եւ անոր համակիրները գոհ կը պահէ, վասն զի Աշըգեանի ներկայութիւնը նախատինք մը պիտի ըլլար Ալեաթճեանի յիշատակին։ Զգեցէք որ Օրմանեան ոչ նուազ նախատինք մը եղաւ իր կոկորդիլոսի արցունքներովը դամբանականի միջոցին զոր արտասանեց յուզեալ շեշտերով։

Յայտնի է որ Օրմանեան եթէ ոչ արգելք, գոնէ ձեռքէն եկածը ըրաւ —երբ նոր Պատրիարք էր եւ քիչ մը կը յարգուէր—կարգադրելու համար Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան խնդիրը, եւ ասի մեծ ցաւ եղած էր Ալեաթճեանի. որովհետեւ ազգային իրաւունքները ոտնակոխ կըլլան եւ Պատրիարքը չըր բողոքեր ու չըսպառնար։

Ալեաթճեան զգածուած եւ բարկութեամբ կը կրկնէր ամէն առեն թէ, «Պատրիարքը եպիսկոպոսութիւն խոստանալով Այվազեան եւ Ճէվահիրճեան վարդապետներուն՝ զանոնք կաշառեց եւ կրօնական ժողովոյ միւս անդամ եղող քահանաներն ալ վախերնուն յանելով խառն ժողովոյ նստի մը մէջ ճնշում բանեցուց եւ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը բեկանելու հրամանը ընդունել տուաւ։

Ալեաթճեան պարզապէս Օրմանեանի զոհը եղաւ եւ սրտին ցաւէն մեռաւ, մինչ Պատրիարքը ժողովրդականութիւն շահելու համար իր դամբանականին մէջ ըսեր էր թէ «բարձրագոյն հրամանով բեկանեցինք ընտրութիւնը»։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼ ԵՒ ԸՆԹԵՑԱԴՈՒԼ

Ներկայ թղթակցութեամբս կուգամ Շարժումի ընթերցողաց քիչ մը տեղեկութիւն տալ Ամերիկայի գործաւորական վիճակին վրայ, որ գործաւորական աշխարհ կարող ենք կոչել։ Ամերիկայի մէջ արհեստ եւ գիտութիւն թէեւ շատ առաջ գացած են, սակայն անոնց մասնաւորներ միայն կօգտուին, եւ այս մասնաւորները մեծ գործարաններ շինած են, ու արհեստը այլ եւ այլ ճիւղերու բաժնած կը շահագործեն զայն։ Տեղացի գործաւոր մը որ մեքենայի մը գործարանը կը գործէ, այդ գործարանէն դուրս ելած հրաշագործ մեքենային մէկ մասին վրայ միայն գաղափար ունի... այն մասին վրայ որ ինք գործած չէ գաղտնիք մըն է իրեն համար։ Այսպէս Ամերիկայի գործաւորները իրենց արհեստին վրայ հմտութիւն չունին եւ շատեր մեքենայի նման կաշխատին առանց գիտնալու թէ ինչ է ըրածնին։ Ասոր համար է որ գործարանատէրերը շատ դէշ կը վարուին իրենց գործաւորներուն հետ, օրըստօրէ անոնց աշխատանքի վարձքերը կը պակսեցնեն, եւ երբ դժգոհութիւն կամ բողոք յայտնէ կեղեքուած գործաւոր մը, անմիջապէս բողոքարկուն վռնտելով անոր տեղ նոր գործաւոր մը կը վարձեն, որ գրեթէ օրուան մէջ իրեն յանձնուած գործին կատարելապէս կը վարժուի։ Այս կեղեքուած գործաւորները այն գիտակցութեան եկած են թէ՝ իրարու այս դրութիւնը զիրենք թշուառութեան խորը կը տանի. ուստի այս սարսափելի եւ անտանելի վիճակին վերջ մը տալու եւ անտեսական բարւոք վիճակի մը հասնելու համար կաշխատին։ Անոնք իրենց նպատակը իրագործելու եւ պահանջներնին լսել տալու համար, կազմակերպած են գործաւորական միութիւններ։ Ամէն կարգի գործաւորներ ունին իրենց միութիւնները, եւ ուրախ եմ ըսելու թէ Ամերիկայի հայ գործաւորներէն շատեր, վերջերս սկսած են իրենց վիճակակից տեղական գործաւորներու հետ միանալ, որով հասարակութեան համակրանքը սկսած են վայելել։ Եւ այս փոքր բան մը չէ։

Գործաւորները իրենց նպատակնուն հասնելու համար, միջոց ընտրած են գործադուլը. սակայն ցաւալի է ըսել որ գործարանատէրերը, իրենց հարստութիւնը աճեցնող աշխատաւորներուն արդարացի պահանջներուն գոհացում տալ չեն գիջանիր, եւ աւելի քարացնելով իրենց քարէ սիրտը, նոր գործաւորներ կը վարձեն գործադուլը աւրելու. եւ ասոր հետեւանքով կատաղի կռիւներ տեղի կունենան հին եւ նոր գործաւորած միջեւ։ Այս գործաւորական կռիւը շատ անգամ արիւնի վախճան կունենայ, անկենդան դիակներ եւ ծանր վիրաւորեալներ ափսելով գործարանաց շուրջը։ Յաղթանակը գործարանատէրերը կը տանին շնորհիւ տիրող կառավարութեան աջակցութեան։

Ներկայիս մեծ գործադուլ կայ Պրուքլինի եւ Քլիվլէնտի ելեքտրական հանրակառքեր վարող գործաւորներու մէջ, որոնց թիւը քանի մը հազարի կը հասնի։ Անցեալ տարիներէն բոլորովին տարբեր կը գործեն. յանդգնութեան մէջ այնքան յառաջ գացած են որ պայթուցիկ նիւթերով իրենց ընկերութեան հանրակառքերը օդը կը հանեն, որով մեծ վնասներ կը հասցնեն ընկերութեան. տանց կիները իրենց էրիկներու պակասը կը լրացնեն քարկոծելով էրիկներուն գործադուլը աւրող ապիկար գործաւորները։

Քլիվլէնտ քաղաքի գործաւորներու

Արդէն Օրմանեան ամէն ճիգ թափած էր որ Ալէաթճեան ինքնին հրաժարի եւ 30 ոսկի ամսական կապուի կառավարութենէն, սակայն Ալէաթճեան հակառակ իր խեղճ վիճակին չզիջաւ եւ որոգայթը չինկաւ։

Փրիզրին Արքեպիսկոպոս աղքատ մեռաւ. թէեւ իրեն նպաստներ եղան շատ մը բարեսէրներէ ու Խարասանճեան եւ Խնդիրեան բժիշկները քանիցս ձրիաբար այցելեցին, սակայն կարօտութիւնը միշտ նշանակելի մնաց։

Պատրիարքի եղբայրը Տօքթ. Կոմիտաս Օրմանեանն ալ այցելած ըլլալով մէկ ու կէս Օսմ. ոսկի այցելութեան պահանջած եւ առացած է։

* * *

Սոյն խնդիրը դեռ ուրիշ եղած է. Սայիլէն գրուած մէկ իմաստով թէզքերէի մը վրայ Պատրիարք էֆէնտին հաշուեց թէ՞ մեր պահանջմանց համեմատ մեր նախկին իրաւունքներով պէտք կատարենք նոր ընտրութիւնը. բայց հիմա Սայիլէն կըսէ «դուք սխալ հասկցեր էք. ընտրելեաց ցանկը պէտք տաք. ընտրութիւնը Սանցիք պէտք կատարեն եւ Պատրիարքարանը միմիայն հսկիչ մը պէտք ղրկէ»։

Այս լուրը հիմա ռումբի նման հրապարակ ինկած է եւ Օրմանեան խայտառակուած։

Այրեմն խնդիրը միշտ հոն մնացած է ուր որ էր ասկից մէկ տարի առաջ։

Օրմանեան զգալով որ Պօլսոյ գահին վրայ մնալը հետզհետէ կասկածելի կը դառնայ իրեն համար, ոգի ի բուն կաշխատի որ Կիլիկիոյ Կաթողիկոս ըլլայ եւ ինքզինքը Պօլսէն դուրս նետէ կատարեալ խայտառակութենէ մը առաջ։

Ալ ամէն մարդ զզուած է իր խաբեբայութիւններէն. առաջին կարգի ճիզուիթ մը եւ սատանայ մը ըլլալը յետին հայը անգամ հասկցաւ։ Կառավարութիւնն իսկ գիտնալով որ Պատրիարքը ժողովրդին աչքէն բոլորովին ինկած է, ձգած է Պատրիարքարանի եւ իր տան չուրջը ոստիկանական հսկողութիւն մը կազմակերպել, որպէս զի ապահովութեան փորձ չըլլայ. իսկ Պատրիարքին քով երթեւեկը շատ դժուարացած եւ երբեմն ալ անկարելի եղած է, կարծես երկրորդ Սուլթան Համիտ մըն է. եւ ի՞նչ հարկ աւելին կարծելու......

ՄԺԴՈՒԿ

Տրապիզոն, 27 Յուլիս

Երկու ամիս է որ ամէն կողմերէ հայ գաղթականները կուգան Տրապիզոն կանոնաւոր անցագրով իրենց հայրենի օճախը վերադառնալու։ Նաւահանգիստը հասնելուն պէս խիստ քննութեան կը ենթարկուին և յետոյ բանտ կը տարուին։ Յետոյ ոստիկաններու հսկողութեամբ Նաւին կը ղրկուին, որոնց մէկ մասը տուներնին կերթայ, իսկ միւս մասը բանտի մէջ կը մնայ։ Երկար ու բարակ տանջանքէ վերջը նորէն հոս կը ղրկուին։

Քանի քանի անգամ տեղւոյս վալին ալայոց կանչեց խրախուսեց ըսելով. հոգ մի ընէք, քանի ես ողջ եմ հայերուդ վնաս չը կայ։

Գնացէք Նուրիի խանը, հոն տարեցէք, երրորդ անգամն է որ ձեզ համար հեռագիր քաշած եմ Ի. Դրան և պատասխանի կսպասեմ։ Ձեր բոլորին սուրճի և պահելու փարան ես կը վճարեմ։

* * *

Տրապիզոն, 10 Օգոս.

Աքսորեալներու թիւը 150ի կը հասնի և օրըստօրէ աւելնալու վրայ է։ Ուստի կը զարմանանք թէ՝ արտասահմանի մեր գաղութի եղբայրները այս միջոցիս ինչպէս հայրենիք կը դիմեն։ Անցած շաբաթ ալ չորս հոգի Վառնայէն եկան, քղեցի մըն ալ Պուրկազէն, որոնք չորս օր բանտը մնալէն վերջը տեղւոյս առաջնորդին երաշխաւորութեամբը ազատեցան բանտէն. ու թէեւ կանոնաւոր անցագիրը ձեռքերնուն, մեզի վիճակակից եղան։ Կը մնան հոս և Պոնտոսի փողոցները, Նուրի էֆէնտիի և Ղազար աղայի պանդոկաց մէջ կը դեգերին։

Դիմեցինք տեղւոյս առաջնորդին և չը կրցաւ մեզի օգնել. որովհետեւ դէպքի ժամանակ բոլորն ալ թալնուած են և աղքատացած։

Մինակ ութ օր կրցան կէս կէս հաց բաժնել 60 ճարահատեալ անձանց. Իսկ այժմ մնացած ենք յուսահատ. եօթնեւտասն ստորագրութեամբ երկու խնդրագրեր յղեցինք Պատրիարքին, ոչ պատասխան և ոչ օգնութիւն ստացանք. հիմա յոյսերնիս դրած ենք օգոստ. 19ի աֆֆը-շահանէի վրայ։

Անցեալ օր տեղւոյս կուսակալը իր քովը կանչեց Խօսրով վարդապետը և ըսաւ. Ռուսիայէն Պոլիս և հայրենիք վերադառնալը արգիլուած է հայերուն, բոլորին ալ խօսեցէք թող հայրենիք վերադառնալու յոյսերնին կտրեն։

Իսկ Պուլկարիա, Ռումանիա, Սամսոն, Կիրասոն, Իզմիր, Պէյրութ, Տէտէչաք եայլն, եթէ կուզեն երթալ ձրի անցագիր և նաւու ծախք կուտամ թող երթան։

Իսկ եթէ դիմադրեն և չերթան ամէնքն ալ կը ժողվեմ և ուզած տեղս կը ղրկեմ։

Այս առաջարկի վրայ առաջնորդը կանչեց բոլոր աղայքը և յայտնեց որ մեր առջեւը ութ ճամբայ դրուած է. երկու օրէ որ կը խորհինք և չենք գիտեր թէ որը ընտրենք։

Այսպէս յոյսերնիս կտրած, սրտերնիս խոցոտուած, աչքերնիս արիւնով լեցուն չենք հասկընար գլուխնուս եկածը և դեռ գալիքը։ Այժմ այսքանս բաւ համարելով, կը ջանանք ուրիշ նամակով մը հաղորդել ուր երթալնիս։

ՍԱԼՕՐ. Ս.

Յ. Գ. — Այնքան խիստ է որ անցեալ օր Պաթումէն եկած տասը տարեկան տղայ մը, որուն հայրը և մայրը հոս չէին, ներս չառին և տղան նորէն ետ դարձաւ։

Լօզան, 22 Յուլիս

«Տիգրիս»ի 86րդ. թիւոյն մէջ կարդացի հետեւեալ յայտարարութիւնը Լօրէնսի Հնչակեան մասնաճիւղի կողմանէ, որ բացարձակ զրպարտութեամբ և սեւ ստով լի էր։

«Ամիսներ առաջ Նիւպրիփորթէն Հնչակեան ընկերոջ մը կողմանէ մասնաճիւղիս հասցէին ղրկուած նամակ մը թղթատան պաշտօնէին մէկ սխալումին հետեւանքով կարգ մը մարդոց կողմանէ կը բացուի (անշուշտ տօկիման մը ձեռք բերելու ստոր նենգամտութեամբ) մասնաճիւղիս բացած քննութիւնները կը հաստատեն թէ այդ ստոր դերակատարները եղած են յեղափոխական անուն կրողներ»։

Պարոններ կը հաւատամ թէ նամակ մը եկած ու ետ ղրկուած ըլլայ, բայց կրնա՞ք ինձ ըսել թէ Լօրէնսի ամբողջ գաղութը Դաշնակցական է, և այն տեղեն կընդունինք թէ դաշնակցականներն են ղրկողը։

Սակայն ձեզի կը հարցնենք. Ա. թղթատան պաշտօնեան կը ճանչնա՞յ նամակը որու կամ ինչ մարդու յանձնելը (եթէ երբեք գողցուած չէ թղթատան մէջէն) (.ՙ). Բ. կըսէք, «մասնաճիւղիս բացած քննութիւնները կը հաստատեն թէ յեղափոխական անուն կրողներ են եղեր այդ ստոր դերակատարները»․ դրական փաստեր ունի՞ք ձեռքերնիդ, ի՞նչպէս գիտցաք, կամ ո՞րոնք են եղեր այդ «դառնագգեստ գայլերը»։ Ինչու յականէ անուանէ չգրեցիք, ձեր անցուդարձի քննութիւնները. ի՞նչ են եղեր. ինչո՞ւ ձեր քննութեան ժամանակ դաշնակցականներէն «ոմանց» քննութեան չենթարկեցիք. ինչ որ հիմա հաստատապէս կը զրպարտէք։ Լաւ պիտի ընէիք դրած յայտարարութիւննիդ առանց չորնալու անգամ մը կարդայիք և ապա հրատարակէիք, կամ թէ լռէիք և այսինչին կամ այնինչին հասցէին զրպարտութիւններ չուղղէիք։ Առանց ամչնալու իսկ կըսէք. «այս նամակը ղրկուած է Լօրէնսի դաշնակցականներէն...

ապատամբութիւնը ուրիշ տեղերէ աւելի մեծ եւ զօրաւոր է, անանկ որ տեղւոյն կառավարութիւնը ստիպուեցաւ Օհաօ նահանգին ամբողջ զինուորական ուժը ապստամբութեան վայրը կեդրոնացնել. սակայն գործադուլ ընողները առանց ընկճուելու իրենց սկսած գործը կը շարունակեն եւ անանկ կերեւի թէ գործաւորներ պիտի յաղթանակեն այս անգամ։ Վերջերս Միացեալ Նահանգաց ամէն կողմերը մասնակի գործադուլներ իրարու կը յաջորդեն. եւ կըսուի թէ 1900ին ամէն կարգի գործաւորք կը պատրաստուին ընդհանուր գործադուլ մը ընել, եւ գործաւորական այս խայտառակ դրութեան եւ կարգերին վերջ մը տալ։ Կը յուսանք թէ գործաւորական այդ ընդհ. յեղափոխութեամբ կարելի պիտի ըլլայ ներկայ կարգերը հիմնովին բարեփոխել... յաջողութիւն կը մաղթեմք։

* * *

Շարժումի էջերէն տակաւին չի բաժնուած՝ կուզեմ քիչ մըն ալ Ամերիկայի հայ մամուլին վրայ անդրադառնալ, Ամերիկայի հայ մամուլին վրայ տեղեկութիւն տալ արդոյ ընթերցողաց։ Կը խորհիմ թէ ձեզմէ շատեր ծանօթ են Նիւ-Եօրքի մէջ հրատարակուող մեր «Հայրենիք» եւ «Տիգրիս» շաբաթաթերթերուն։ Առնցմէ առաջինն թէեւ քանի մը ամիս առաջ հրապարակ եկաւ, սակայն իր յառաջդիմական ուղղութեամբ ընթերցասէր հասարակութեան համակրանքը կը վայելէ. մինչդեռ «Տիգրիս»ն իր հետեւած յետադիմական ուղղութեան շնորհիւ սկսած է իր վարկը նսեմացնել եւ նախորդ խմբագիր Պ. Ն. Էկինեանի բացակայութիւնը զգացնել մեզ։ Նպատակ չունիմ մեր մամլոյ գործիչներուն կենսագրութիւնը ընել, այլ կը բաւականանամ միայն մի քանի օրինակներով ցոյց տալ ընթերցողներուն թէ՝ մեր մամլոյ ներկայացուցիչներու մէկ մասը որպիսի ստորնացման մատնած են իրենք զիրենք։ «Տիգրիս»ի պատուելի խմբագիրը տանիօք գինքը յառաջդիմական գաղափարներու պաշտպան եւ հաւատացող մը կը ներկայացնէր. սակայն այսօր իր պաշտպանած գաղափարները ստանալով կընէ, անոնց բոլորովին հակառակ ուղղութեան մը կը հետեւի, եւ վերադարձական բաներ կը սկսէ զանոնք։ Այսպէս «Տիգրիս»ի պատուելի խմբագիրը օրացոյցի նման իր սկզբունքը եւ գաղափարները կը փոխէ. ու իրար հակասող գաղափարները իրարու կը յաջորդեն։ Երբ «Հայրենիք» յառաջդիմական գաղափար մը հրապարակ կը հանէ, «Տիգրիս»ի պատ. խմբագիրը կը փութայ իրեն յատուկ հակառակորդ ոգւով ներշնչուած խեղաթիւրել զանոնք, եւ ցեխ շպրտել զայն հրատարակող հասցէին։ Պատ. խմբագրի փափաքն է որ «Հայրենիք»ի եւ «Տիգրիս»ի միջեւ վիճաբանութիւն մը բացուի եւ ժողովուրդը պարապ բաներով զբաղեցնէ. ի՞նչ պատուելիական ճարպիկութիւն։ Սակայն ուրախ ենք որ «Հայրենիք»ի Պ. խմբագիրը երբեք կարեւորութիւն չի ընծայեր այդ դատարկամիտին անտեղի յարձակումներուն։ «Տիգրիս»ի պատ. խմբագիրը ուրիշ յատկութիւն մըն ալ ունի. այդ քծնողութեան բնոյթն է. կը շողոքորթէ ամէն անոնք որոնցմէ բան մը կը յուսայ. այսպէս անընդատ հրապարակի վրայ կը գեգերի։ Զարմանալի կէտը այն է որ իր ընթերցողները իսկ զգացած են. «Տիգրիս»ը կը կոչեն «յետադիմական գաղափարներու օրկան» եւ վախ կայ որ իր ընթերցող հասարակութիւնը ընդհանուր զզուանքով մը ընէ...

ԲՐՈՒՏ

Ուսթր, 3 Օգոստոս

——)·(——

նակցականաց ոմանց կողմանէ», ուրեմն այստեղ եղաւ «ոմանց»ը յայտնի։ Ինչո՞ւ չի գրեցիք, քանի որ ըստ ձեր քննութեան արմատը գտաք, անանկ չէ՞։ Ձեզ լաւ կը ճանչնամ պարոններ, արդէն ձեր գլխաւոր սկզբունքը եղած է սկիզբէն մինչեւ վերջը «ջուրը պղտորել և ձուկ որսալ» սակայն աւա՜ղ որ այս ալ ապարդիւն պիտի ըլլէ։ Ես պիտի լսէի այդ տեսակ ճիւաղային յայտարարութեան մը դէմ, եթէ երբէք ՀՐԼԼար յեղափոխական դիմակի տակ յեղափոխութիւն քարոզողներու կողմանէ։ Պարտք կը համարեմ գրել և ճանչցունել հայ հասարակութեան թէ, ի՞նչ կը յուսացուի անոնցմէ որ ամիսներ նիստեր ընելով, այս տեսակ փուճ խնդիրները բան գործ ըրած՝ ժամավաճառ կըլլան։

Տեսէք Զէյթունցին ի՞նչ կը պոռայ. «սուր թուր դնդակ և հրացան մեր խաղալիքն է յաւիտեան» բայց դո՞ւք... թանաք, գրիչ նամակ....

Դեռ նամակին «տօկիւման» դառնալն ալ կայ. Մենք պէտքը չունինք. եղածն ալ կը բաւէ. Եթէ այդ նամակն ալ հետեւողներու «տօկիւման» մը կըլլայ, հրապարակաւ կը պահանջեմ նամակին մէջ ինչ պարունակելը. տեսնենք թէ «տօկիւման» մը կըլլայ. սակայն չը մոռնամ ըսելու թէ ձեր մէջ կան անկեղծներ որոնք կը յարգեմ. անոնք միամտաբար զոհ գացած են «պառակտիչ» և սոփեստաբերան ոհմակին։

Դաշնակցական մը

Թաւրիզ, 13 Օգոստոս

Սալմաստի կաշառակեր պարսիկ պաշտօնեաները իրանց համար կողոպուտի նոր միջոցներ հայթայթելու համար, հեռագրում են Թաւրիզի նոր դատաւոր Նիզամ-էլ-Սալտանային թէ տաճկաց հողից 20 ձիաւոր և 20 հետեւակ զինեալ հայ յեղափոխականներ անցել են պարսից հողը և ապաստան գտել Սալմաստի Ղալասար հայ գիւղում։

Այս հեռագիրը ստանալով մեր խելացի! դատաւորը անմիջապէս հեռագրում է Սալմաստ՝ 700 ձիաւոր զինուորներով շրջապատել գիւղը և քարուքանդ անել։ Այս խիստ հրամանի համաձայն գիւղը պաշարվում է 700 ձիաւորներով և սկսվում է գործադրվել աննկարագրելի պարսկական բարբարոսութիւնները—ծեծ, բանտարկութիւն, կողոպուտ, պատուի բռնաբարում, և այլն, և այլն։ Խուզարկվում է ամէն անկիւն, ամէն տուն, եկեղեցի ու դպրոց. սակայն երեւակայական յեղափոխականներին չեն գտնում...։ Ժողովրդի մի մասը սարսափահար. կարողանում է ինքնիրան դցել հեռագրատուն և հեռագրով դիմել տեղիս առաջնորդին։ Սրբազան առաջնորդը անցնում է հեռագրի գլուխը և նրանց խոստանում է իսկոյն դիմել ուր որ անհրաժեշտ է, վերջ տալու համար այդ անիրաւ խժդժութիւններին և անմիտ հալածանքներին։

Սրբազանը հեռագրատնից դուրս գալով, չընայած որ արդէն օրը տարաժամել էր, գնում է դատաւորի մօտ և խստիւ բողոքում եղած բարբարոսութիւնների դէմ։

Սրբազանը կարողանում է համոզել դատաւորին, որ յեղափոխականների գոյութիւնը երեւակայական մի բան է, ուղղակի սարքուած պարսիկ պաշտօնեաների կողմից, միմիայն խեղճ ժողովրդից դրամ կորզելու անխիղճ նպատակով։ Այս հարստահարութիւններին վերջ տալու համար, Սրբազանը առաջարկում է, նախ մի հաւատարիմ պարսիկ պաշտօնեայ ուղարկել՝ առաջնորդարանի կողմից նշանակված մի հայ պաշտօնեայի հետ, և նրանց լիազօր իրաւունք տալ տեղն ու տեղը քննել և տեղեկագրել. երկրորդ՝ անմիջապէս հեռագրել Սալմաստ և բանտարկուած հայերին իսկոյն արձակել. երրորդ՝ ժողովրդից կողոպտվածները վերադարձնել իրանց տիրոջ, չորրորդ՝ մինչեւ նշանակված քննիչների Սալմաստ ժամանելը, ոչ մի գործի չի միջամտել, և այլն։

Սրբազան հօր այս առաջարկները ընդունվում և անմիջապէս հեռագրվում է Սալմաստ։ Սրբազանը գիշերը երեք ժամ անցած գալիս է առաջնորդարան։

Այժմ տեսեան Սրբազանի այս յանդուգն քաջագործութիւնը իրաւամբ արժանի է հայերի երախտագէտ և անկեղծ շնորհակալութեան։

ԳՆՏԱԿ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Կըսուի թէ՝ հանրային հանգանակութեամբ դամբարան մը պիտի կառուցուի Գրիգորիս եպիսկոպոս Ալէաթճեանի համար։

— «Բիւզանդիոն»ի Բարիզի թղթակիցը կը գրէ.

Հոս կը փսփսան թէ Էգնայեան ակնավաճառը Պաարիզէն նորէն վեց օրը ուղեր է արհեստ սորվեցնելու համար։ Բայց իսկապէս այդ օրերը ընդունելը իրեն շահուն համար է, որովհետեւ իր արհեստանոցին մէջ բանող ֆրանսացին օրական 8—10 ֆրանք կառնէ, իսկ Էգնայեան հայերուն երեք ֆրանք կը վճարէ։ Նուպար փաշային թէմպելխանէէն մերժուած յուսահատները կը մտնին Էգնայեանի քով, և վերջինս բարեբար «աղքատներու» տխուրը սատայու ինչպէս և Եգիպտոսը շահագործողը։

— Վանայ կուսակալը կարգադրած է որ հոն հաւաքուած անգործ գիւղացիները ամէնքն ալ իրենց գիւղերը վերադառնան։ Քաղաքի մէջ մնացեր են միայն գործ ունեցող գիւղացիները։

— «Բիւզանդիոն» վերապահութեամբ կը հաղորդէ որ Բարիզի քաղաքապետութիւնը հայոց եկեղեցիի շինութեան համար գետին մը շնորհած է։

— Ամերիկայի հայերու մէջ խնդիր հարձած է կնոջ եկեղեցիին մէջ խօսիլը։ Սարաճեան եպս. թոյլ չէ տուած այդ նորութիւնը մացնել, առարկելով որ իր իրաւունքէն վեր է. «Բիւզանդիոն» համաձայն է որ կինը խօսի։

Իսկապէս երբեմն «Բիւզանդիոն» շատ պատական է, արմատական ըլլալու չափ։

Եւ եթէ անկեղծ է շատ լաւ։

— Ստացանք Վառնայի միթինկի յանձնախմբին հաշուեցուցակը. տեղի անձկութեան պատճառաւ միւս անգամ պիտի հրատարակենք։

— Ամերիկայի «Տիգրիս» թերթի մէջ, ինչ որ մի Զանգակ, կը ջրէ մեր Պոլթակից Դնդակի տուած տեղեկութիւնները Սարաճեան եպս.ի մասին։

Սարաճեան եպս.ի կաշին դապախանէներին մէջ անգամ կը ճանչցուի։

Ամէն զանգակ մաքուր ձայն չունի, մանաւանդ եթէ «ճաթած» է։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ֆինլանտացիները, Ռուսական վերջին խստութիւններու պատճառաւ, սկսած են գաղթել արտասահման. մօտ ութ հազար հոգի կը պատրաստուին թողնել իրենց հայրենիքը. Ֆինլանտական լրագիրները բաւական կծու յարձակումներ կընեն Ռուս կառավարութեան վրայ. Ռուս ժեներալ նահանգապետը դիմած է ծերակոյտին, գրաքննական խիստ օրէնքներ տալ Ֆինլանտիոյ համար։

— Թուրք կառավարութիւնը յետս կոչած է չորս մեծ պետութիւններու մէջ գտնուած իր դեսպանները. Գերմ. «Պէրլին Թագպլաթ» թերթը կըսէ. թէեւ Երլտըզը շատ վրդովուած է հայերու և երիտասարդ թուրքերու յեղափոխական գործունէութենէն, այնուամենայնիւ դեսպաններու յետս կոչումը միայն ասով չէ կարելի բացատրել։ Ոմանք կը կարծեն որ պատճառը Թուրքիոյ դրամական նեղ վիճակն է. ոմանք ալ կենթադրեն որ այդ դեսպաններու Պոլիս վերադառնալը ապացոյց մըն է ներկայ ըէժիմի փոխուելուն։

— Ֆրանսացիք նոր յաղթանակ մը տարեր են Պոլսոյ մէջ. Պաղտատի երկաթուղւոյ գիծը կառավարելու պաշտօնը պիտի յանձնուի ֆրանսացի Պէրժէին, որը կապացուցանէ թէ Գերմանիոյ ազդեցութիւնը թուլցած է։

— Ժնէվ ապաստանած Սերպերը մօտերս մտադիր են պետութիւններուն յայտարարութիւն մը տալ անոնց ուշադրութիւնը հրաւիրելու Սերպիոյ ներկայ տագնապալի վիճակին վրայ. և խնդրել որ միջամտեն վերջնականապէս Միլանը Սերպիայէն հեռացնելու համար։

— Ռուսաց Զարի հրամանով խռովարար ուսանողները արտաքսուած են համալսարաններէն. ամէնքն ալ երեք տարի զինուորական ծառայութիւն պիտի ընեն, որչափ ալ երիտասարդ ըլլան. նոյնիսկ այրիներու միակ զաւակները։

Բայց այս խիստ միջոցներէն, դատաստանական օրինաց ալ պիտի ենթարկուին, ինչպէս սովորական յանցաւորներ։

Կեցցէ՜ Զարը։

ԱԶԴ

—

Քաղաքիս Ազգ. երկսեռ վարժարանները եւ մանկապարտէզը, Սեպ. 1, չորեքշաբթի օրը կը վերաբացուին։

Ուստի ծնողքներ եւ պաշտպաններ կը հրաւիրուին վաղուընէ սկսեալ ամէն առաւօտ ժամ 9—12 Խորհրդարանը անձամբ ներկայանալով աշակերտներու ընդունելութեան պայմաններուն վրայ բանակցիլ եւ ստանալ մաից արտօնագիրը։

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան Ազգ. երկսեռ վարժարանաց

Ատենադպիր Ատենապետ
Գ. Կիւլպէհիրեան Յ. Մ. Թովմասեան

Վառնա, 24 Օգոստ.

ԱՂՋԿԱՆՑ ԿՐԹԱՐԱՆ

ԴԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՅ

—

Աղջկանց կրթարանն իր Դրդ տարւոյ շրջանը կսկսի յառաջիկայ սեպտեմբեր 1ին։ Սոյն վարժարանն որ երեք տարիներէ ի վեր անընդհատ իր ընթացքը կը շարունակէ ու երորդ կը նկատուի իր կրթական եւ ուսումնական ծրագրին վրայ խօսիլ։

Վարժարանը բարձրագոյն նախակրթարանի մը ամէն պահանջուած պայմաններն ունի, դասերը կաւանդուին մեծ խնամքով։ Լեզուներու մասին ունի Հայերէն, Ֆրանսերէն, Պուլկարերէն որոնք պարտաւորիչ են. իսկ Անգլիերէնը կամաւոր։

Ընդունելութիւնք ու մասնաւոր տեղեկութիւնք կը կատարուին ամէն օր երրորդական ժամը 9—12։

Տնօրէնութիւն
Հ. Ծիլերեան

Վառնա, 4րդ թաղ, 17 Օգոստ.

2—3

Печатница „Взаимность" Варна